

ULUSLARARASI TÜRK-AFRİKA KONGRESİ

INTERNATIONAL TURKISH-AFRICAN CONGRESS

Afrika'da Ekonomik Büyüme, Gıda Güvenliği ve Herkes İçin Sağlık

Africa Economic Growth, Food Security and Health For All

ARDA GRUP
www.ardagrup.com

Made in Turkey

ANA SPONSOR

SAFİR SPONSORLUK

AFRİKA ENSTİTÜSÜ
AFRICAN INSTITUTE

www.tasamafrika.org

www.tasam.org

(STRATEJİK VİZYON BELGESİ)

8. ULUSLARARASI TÜRK - AFRIKA KONGRESİ

“Afrika’da Ekonomik Büyüme, Gıda Güvenliği ve Herkes İçin Sağlık”

(16 - 17 Nisan 2013, Akra - GANA)

1998 yılında Türkiye tarafından ilan edilen “Afrika’ya Açılım Eylem Planı” ile birlikte Türkiye’nin Afrika ülkeleri ile ilişkileri ivme kazanmıştır. Bu çerçevede 2003 yılında “Afrika Ülkeleri ile Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi Stratejisi” hazırlanmış, 2005 yılı Türkiye’de Afrika Yılı ilan edilmiş ve Türkiye Afrika Birliği’ne gözlemci üye olmuş, 2008 yılında Türkiye Afrika Birliği’nin stratejik ortağı ilan edilmiş ve Afrika Kalkınma Bankası’na üye olmuş, 2012 yılına kadar Türkiye Afrika ülkelerinde 19 yeni büyükelçilik açmıştır.

Türkiye, Afrika’da barış ve istikrarın sağlanmasına özel önem atfetmektedir. Afrika ülkeleriyle ekonomik ilişkilerde ve ticaret hacminde de son yıllarda önemli gelişme kaydedilmiştir. Ticaret hacmi yaklaşık 6 kat artarak 20 milyar dolara yaklaşmıştır. 2007 - 2010 yılları arasında yaklaşık 500 Türk doktoru ve 100’ü aşkın sağlık personeli yirmiyeye yakın Afrika ülkesinde sağlık alanında hizmet vermiştir.

Bu kapsamda 280.000’den fazla Afrika vatandaşı Türk doktorlarınca sağlık taramasından geçirilmiş ve 53.000 üzerindeki hastaya başta dış ve katarakt operasyonları olmak üzere cerrahi müdahale gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Türkiye başta Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı ve Kızılay olmak üzere Afrika ülkelerine gıda, sağlık vb. alanlarda önemli miktarda yardımda bulunmaktadır. Eğitim alanında da Türkiye gerek Afrikalı öğrencilere burs sağlanarak Türkiye’de okutulmaları yoluyla gerekse Afrika ülkelerine sağlanan çeşitli imkanlarla Afrika ülkelerine yardımda bulunmaktadır.

Afrika ülkeleri de Türkiye’nin Kıta’ya dönük bu faaliyetlerini karşılıksız bırakmamakta, uluslararası platformlarda Türkiye’yi desteklemektedir. Ayrıca Afrika ile gelişen ilişkiler Türkiye’nin dış ticaretinde Kıta’nın önemli bir pay sahibi olmasını sağlamaktadır. Türkiye’nin Kıta ile işbirliğini derinleştirip genişletebilmesi için önümüzdeki dönemde üç alan ön plana çıkmaktadır: **Ekonomik Büyüme, Gıda Güvenliği ve Herkes İçin Sağlık.**

Ekonomik Büyüme

20. yüzyılın ikinci yarısında Afrika’da dünyanın diğer bölgelerinden daha fazla iç savaş ve ülkelerarası savaş yaşanmıştır. Bu durum sömürgecilikten henüz kurtulmuş bulunan ülkelerin ekonomik, sosyal ve insani bakımdan kalkınmaları ve gerekli büyümeyi sağlamaları önünde ciddi bir engel teşkil etmiştir. Çünkü Kıta düzeyinde yaşanan istikrarsızlık devlet kurumlarının ve özel sektörün gelişmesini engellemiş, yatırımların engellenmesi başta olmak üzere her türlü ekonomik faaliyeti baltalamıştır.

Afrika ülkelerinde yeterli ekonomik büyüme sağlanabilmesi için orta ve küçük ölçekli işletmeler arasında rekabetin teşvik edilmesi, bölgesel kalkınma odaklarının, hatta toplumun tüm kesimlerinin harekete geçirilmesi, gelir dağılımındaki dengesizliklerin giderilmesi, insan kaynaklarının geliştirilmesi, eğitim reformu gibi alanlarda ciddi atılımlara ihtiyaç bulunmaktadır. Türkiye ile Afrika ülkeleri arasındaki mevcut iş birliği alanlarının derinleştirilmesi, genişletilmesi ve yeni iş birliği alanlarının geliştirilmesi gerek Türkiye’nin son dönemde yakaladığı büyüme trendini sürdürebilmesi, gerekse Afrika ülkelerinde ekonomik büyüme konusunda yaşanan güçlüklerin aşılması için büyük önem arz etmektedir.

Sahranın güneyindeki Afrika ülkelerinin son on yılda ortalama %5’lik bir büyüme trendi yakalamış olmaları sevindiricidir. Ama bu trendi riske edecek faktörlerin azaltılması, büyümenin anlamlı bir kalkınma hamlesine dönüştürülebilmesi gerekmektedir. Sürdürülebilir büyümenin Afrika ülkelerinde gıda ve sağlık alanlarında da iyileşme sağlaması gerekmektedir.

Gıda Güvenliği

Açlık ve kötü beslenme insani kalkınmayı engelleyen en önemli iki nedendir. Bu iki tehdit yaşam hakkını tehdit etmekte, kalkınma için gerekli fırsatları, kısacası, temel insani işlevlerin yerine getirilmesini engellemektedir. Yeterli miktar ve uygun kalitede gıdaya kesintisiz erişilebilmesi, bireylerin gıda satın alma gücüne sahip olmaları, gıda maddelerinin uygun biçimde işlenip depolanması, bireylerin beslenme ve çocuk bakımı gibi konularda gerekli bilgiye, sağlık ve temizlik hizmetlerine rahatlıkla erişebilmesi koşullarının gerçekleşmesi halinde gıda güvenliğinden söz edilebilir. 2012 yılı istatistiklerine göre, dünyada 240 milyonu Sahra-altı Afrika’da olmak üzere bir milyardan fazla kişi açlık sınırının altında yaşamaktadır.

HIV/AIDS, iklim değişikliği, çevresel bozulma, çatışmalar, hızlı nüfus artışı ve bütçe açıkları Afrika’da gıda güvenliğinin sağlanamamasının en önemli nedenleridir. Bu ortam Afrika’da geleneksel yaşam koşullarını zorlaştırmış ve pek çok insanın gıdaya erişimini kısıtlamıştır. BM Milenyum Kalkınma Hedefleri çerçevesinde belirlenen açlığın ortadan kaldırılması amacını

gerçekleştirme yolunda pek çok ülke ciddi başarı sağlamışsa da, Sahra-altı Afrika ülkelerinde durum her geçen gün biraz daha kötüleşmektedir.

Afrika’da gıda güvenliğinin sağlanması için öncelikle alınması gereken önlem tarımsal verimliliği artırmaktır. Özellikle gübre ve gelişmiş tohumların kullanılmayacak kadar pahalı ve eğitim düzeyinin düşük olması bu ülkelerde gübre endüstrisi ve tohum ıslahı üzerine yatırım yapılmasını ve tarımsal eğitimin yoğunlaştırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Aile planlaması ve kızların eğitimi gibi konular da gıda güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır. Hızlı nüfus artışı Sahra-altı Afrika ülkelerinde gıda ihtiyacını da artırmaktadır. Ayrıca cinsiyet ayrımı nedeniyle kızların eğitimsiz kalması verimliliği düşürmekte ve gıda güvenliğini tehdit etmektedir.

Kadının statüsünün iyileşmesi tarımsal üretimin artmasını, gıda güvenliğinin gelişmesini ve yoksulluğun azalmasını sağlayacaktır. Bu nedenle Afrika’ya dönük yardım ve yatırım politikalarının kadınların üretime katılmasını ve kadın sağlığını mutlaka göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Afrika ülkelerine bağışta bulunan aktörler ve kalkınma ajansları tarım, gıda ve sağlık alanlarında bütünleşmeye gidilmesinin gerekliliğine vurgu yapmaktadırlar. Bu nedenle gıda güvenliği sadece üretimin artırılmasına değil; pazar imkanlarının iyi tespit edilmesi, içme ve sulama suyu kaynaklarının geliştirilmesi, eğitim olanaklarının artırılması, iyi yönetim anlayışı çerçevesinde yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, üreticilerin desteklenmesi, sivil toplumun gıda güvenliğine angaje edilmesi, sosyal adaletin ve hesap sorulabilirliğin geliştirilmesi, alt yapının iyileştirilmesi, bölgesel bütünleşme imkanlarının araştırılması, enformasyon ve iletişim teknolojilerinden yararlanılması, cinsiyet politikalarında iyileştirme sağlanması, insan kaynaklarının geliştirilmesi vb alanlarda kayda değer ilerleme sağlanmasına da bağlıdır.

Afrika’da kurumsal Türkiye enstrümanı otorite kurum TİKA’nın başlıca faaliyeti, dost ve kardeş ülkelerde kurumsal kapasitenin ve insan kaynaklarının geliştirilmesi amacıyla teknik işbirliğinde bulunmaktır. Bu, Türkiye’nin nispeten uzman ve deneyimli olduğu alanlarda eğitim ve danışmanlık hizmeti sağlama yoluyla gerçekleşmektedir. Bu hizmetler, kapasite inşası için yapılan bağışlarla da desteklenmektedir. TİKA faaliyetlerinin bir başka yönünü sulama, sağlık ve ulaştırma projeleri gibi altyapı projelerine mali kaynak sağlanması, okul ve hastane yapımı ile kültürel miras olarak tanımlanan mimari yapıların restorasyonu oluşturmaktadır. TİKA, aynı zamanda, insani yardım faaliyetlerinde de bulunmaktadır.

Türkiye, sektörel açıdan Afrika ülkelerine ekonomik ve sosyal altyapı yardımlarını yoğunlaştırmış, eğitim ve sağlık sektörüne daha fazla kaynak harcamıştır. Türkiye’nin 2005 ve 2010 yılları arasında kalkınma işbirliği projelerinin çoğunluğu sosyal altyapı sektörünün gelişimine ayrılmıştır. Bu yoğunluğun arkasındaki temel neden, Türkiye’nin talep odaklı yardım politikası olan alıcı ülkelerin çağrısına cevap vermek üzere temel insani ihtiyaçları içeren eğitim, sağlık, su, idari ve sivil altyapıları gibi alt sektörlerle yardım etme politikasıdır. Gıda güvenliği ile sağlık politikalarını birbirinden ayrı düşünmek imkânsızdır. Bu nedenle Türkiye Afrika ülkeleri ile “Herkes için Sağlık” konsepti çerçevesinde de işbirliğini geliştirme arayışı içerisinde.

Herkes için Sağlık

İnsan sağlığının korunması ve iyileştirilmesi refah artışı, toplumsal ve ekonomik kalkınma için gereklidir. Herkes için sağlık alanında yönlendirme ihtiyacı ekonomik sıkıntıların arttığı buna karşılık nüfus artışı, kronik hastalıkların giderek yaygınlaşması, yeni pahalı tedavi yöntemlerinin uygulanmaya başlaması gibi nedenlerden dolayı sağlık giderlerinin giderek arttığı bir dönemde özellikle önemli hale gelmiştir. Kaliteli ama ekonomik bakımdan sürdürülebilir sağlık hizmetlerine olan talebin gittikçe artması bu alanda verimliliği artıracak politikaların geliştirilmesini zorunlu hale getirmiştir.

Eğitim, iskan, gıda ve istihdam politikalarının koordinasyonu ile sağlanacak verim artışı sağlık alanında iyileştirme sağlanması için kaçınılmazdır.

Sağlık hizmetlerine finansman bulunması, ağır tedavi giderlerine karşı insanların korunması ve mevcut kaynakların en iyi şekilde kullanılması alanlarında kalıcı çözümler üretemeyen ülkelerin diğer alanlarda verimlilik sağlama imkanları yoktur. Nitekim Dünya Sağlık Örgütü raporları sağlık hizmetlerinin geliştirilebilmesi için yeterli kaynak bulunması, hizmetlerin finansmanı için doğrudan devlet ödemesine dayalı uygulamaların azaltılması, verimlilik artışı sağlanması ve eşitlikçi politikalar geliştirilmesi, ulaşım hizmetlerinin geliştirilmesi, sağlık hizmeti verenlerin motive edilmesi, israf ve yolsuzlukların önlenmesi vb. önerilerinde bulunmaktadır.

Afrika’da sağlık alanında görülen eşitsizlik had safhadadır. Oysa bir toplumda sağlık alanında görülen aksamalar sadece yeterli sağlık hizmetine erişemeyenleri değil, tüm toplumsal kesimleri tehdit etmektedir. Son dönemde hükümetler tarafından bu amaçla uygulamaya konulan politikalar halihazırda çok geniş olan bu açığı kapatmakta yetersiz kalmaktadır.

Uygulanan makro ekonomik politikaların kalkınma yerine teknik ayrıntılara önem vermesi sağlık alanında yapılacak olan yatırımların kısıtlı kalmasına neden olmaktadır. Bu nedenle herkesin sağlık hizmetlerinden yararlanabileceği şekilde yeni eşitlikçi bir kaynak dağıtım uygulamasının geliştirilmesi zorunludur. Bu tür uygulamalar teknik olarak da verimliliği artıracak müdahalelerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Küresel ve ulusal düzeylerde pazar ekonomisini ve özel sektörü önceleyen politikalar da sağlık alanında eşitlikçi politikalar güdülmesini engellemektedir. Güney Afrika gibi ekonomik bakımdan görece daha iyi gözüken Afrika ülkelerinde bile halkın tamamını eşitlikçi biçimde kuşatan sağlık politikaları geliştirilememektedir. Üstelik HIV/AIDS gibi adı Kıta ile birlikte anılan hastalıklar ile ilgi alınan önlemlerin yetersiz kalması Kıta’yı aşmakta ve küresel sağlık için bir tehdit oluşturmaktadır.

Sağlık politikalarının sadece makro düzey hükümet politikaları ile sonuca erişmesi imkansızdır. Bu nedenle lokal düzeydeki yönetim birimleri ile koordinasyon sağlanması kadar bireysel düzeyde de entegre faaliyetlerin yürütülmesi zorunludur. Sağlık hizmetlerinde yetersiz olan ülkelerin kendilerine uluslararası alanda uygun partner bulmaları gerek içerde sağlık hizmetlerinde verim artışı sağlamak ve sağlık hizmetlerini finansal açıdan düzene koymak açılarından gerekse Kızılay ve TİKA gibi kurumların sağlayabileceği imkanlardan yararlanmak ve küresel gelişmeleri anında ülkelerine yansıtmak açısından önemlidir.

Türkiye’nin sağlık alanında son dönemde yakaladığı başarı grafiği ile ilgili deneyimlerini Afrika ülkeleri ile paylaşması Türk-Afrika ilişkilerinin daha ileri boyutlara taşınmasında büyük katkı sağlayabilir. Son dönemde sağlık alanında Afrika ülkelerine yönelik finansal yardımlarda önemli artış sağlanmışsa da gerekli politikalar geliştirilemediği için sağlık hizmetlerinde kayda değer bir iyileşme sağlanamamaktadır. Bu nedenle sorunun yerel ve küresel düzeyde bir bütün olarak ele alınmasında Türkiye’nin Kıta ülkeleri sağlık hizmetleri için önemli katkı sağlaması güçlü bir olasılıktır.

16 Aralık 2011 tarihinde İstanbul’da düzenlenen “Türkiye-Afrika Ortaklığı Birinci Bakanlar Düzeyinde Gözden Geçirme Konferansı’nda Afrikalı bakanlar, Türkiye’nin İzmir şehrinin “Daha İyi Bir Dünyaya Yeni Yollar / Herkes İçin Sağlık” konulu World Expo 2020 adaylığını memnuniyetle karşılamışlar ve “Herkes İçin Sağlık”ın tüm Afrika ülkeleri için önemini teyit etmişlerdir.

8. Uluslararası Türk - Afrika Kongresi Türkiye ile Afrika ülkeleri arasında “Ekonomik Büyüme”, “Gıda Güvenliği” ve “Herkes için Sağlık” konseptlerinde işbirliğinin geliştirilmesine entelektüel çıktı, etkileşim sağlamak ve taraflar için bir bilinç alanı oluşturulmasına inşa edeceği kapasite ile stratejik değer sunmayı amaçlamaktadır.

Ana Tema

Afrika’da Ekonomik Büyüme, Gıda Güvenliği ve Herkes İçin Sağlık

Alt Temalar

Afrika Ekonomileri Fırsatlar ve Riskler

Gıda Güvenliği ve Tarım Politikaları

Enerji, Su Politikaları ve Gıda Güvenliği

Global Tarım ve Gıda Güvenliği Diplomasisi; Türkiye

Herkes İçin Sağlık ve EXPO 2020 Vizyonu

Türk Kızılayı Perspektifi

Sosyal Politikalar ve Sivil Toplum Katkısı